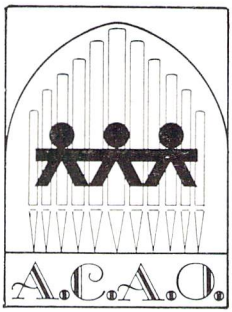

ASSOCIACIÓ CABANILLES
D'AMICS DE L'ORGUE

ORGUES DEL PAÍS VALENCIÀ

XII

ORGUE DE CINCTORRES
(Castelló)

Octubre 1980

ORGUES DEL PAÍS VALENCIÀ

I. Orgue del Col·legi Sant Josep dels Jesuïtes de València.

II. Orgue de la Parròquia del Sant Àngel Custodi de València.

III. Orgue de Borriana, s. XVIII (Documents).

IV. Orgue de l'església del Temple de València (Documents).

V. Orgue de Crevillent (Alacant).

VI. Orgue de Morella (Castelló).

VII. Orgue de Vila-real (Castelló).

VIII. Orgue de la Catedral de València.

IX. Orgue de Llíria (València).

X. Orgue de Forcall (Castelló).

XI. Orgue de Vilafranca (Castelló).

El proper número estarà dedicat a l'orgue de Sueca (València)

Amb la col·laboració de l'Excma. Diputació de València

PRESENTACIÓ

Gràcies a la pacient tasca d'En Serafí Sorribes i Carceller, arxiprest de Vila-real, que ja coneixem per la seua col·laboració en la redacció de part de la monografia número 7, podem oferir aquest nou treball dedicat ara a l'orgue del seu poble nadiu, Cinctorres. També com en altres ocasions parlem de més d'un orgue, signe de vitalitat musical d'altres èpoques, però també com en força ocasions ens en quedarem només amb els documents, car els instruments, l'historial dels quals relatem, també restaren en el record. Ens agradaria de fer una història més viva i comptar amb la possibilitat de fer reviure els vells sons amb eixos magnifics orgues antics, que en llur gran majoria han desaparegut en aquest País Valencià nostre, una volta més, però, no ens és possible. La història recent ha estat dura amb uns instruments i una tradició que, ara com ara lluny de desaparéixer del tot, es veu en un renàixer esperançat i que lògicament, no serà una repetició del passat, sinó una revaloració de l'instrument rei al nostre País, tal com sempre s'hi ha mantingut en la llarga història de la música culta i religiosa de la resta d'Europa.

La comarca de «Els Ports» de vell nou ens aporta el seu gra de sorra per poder engegar més endavant la nostra història musical, aqueixa història que hem de realitzar poble a poble, comarca per comarca, per tal que amb una síntesi posterior puguem tenir-ne un coneixement documentat, del nostre passat.

La publicació d'aquests documents que ens palesen distints aspectes de la vida local de cada poble, sobretot de la vida musical, ens mostren aquesta relació de l'orgue i l'organista tan estreta amb la vida cultural de cada població, puix en no pocs casos el mateix organista és el mestre de l'escola de la vila i, en el cas de Cinctorres, fins resta detallat l'horari escolar de l'organista. El dia que escorcollem sobre la història de la pedagogía al País Valencià, haurem de recórrer irremeiablement a aquesta documentació.

Agraïm a Mossèn Serafí Sorribes la seua tenacitat en el treball i la seua valoració exacta de les nostres inquietuds per oferir-nos la seua col·laboració, malgrat les múltiples ocupacions pastorals que realitza des dels distints càrrecs que la diòcesi de Sogorb-Castelló li ha confiat.

VICENT ROS,

President d'ACAO

CINCTORRES I EL SEU TEMPLE PARROQUIAL

TRAJECTÒRIA HISTÒRICA

Cinctorres pertany a la comarca dels Ports, terra forta i suggestiva amb els seus bells paisatges, al nord-oest de la província de Castelló i del País Valencià. Des d'una altura de 920 metres sobre el nivell de la mar, presideix un pla obert al sol i envoltat de muntanyes, amb un terme de 39'40 quilòmetres quadrats d'extensió, en la seua totalitat conca de l'Ebre. Limita amb Portell, la Mata, Todolella, Forcall, Morella y Castellfort.

Per bé que a la marge esquerra de la rambla Sellumbres, per la part del Mas d'En Costa, hom ha trobat restes d'una població ibèrica, encara per explorar, els historiadors convenen a dir-nos que Cinctorres és de fundació àrab.

L'escrit més antic que ens és conegut hui, on apareix el nom de Cinctorres, és la Carta-pobla de Camaron, expedida a Ontiniana pel rei Alfons d'Aragó, en octubre de 1194, trenta-vuit anys abans de la Reconquesta (1).

Cinctorres va ser conquerit per les tropes del rei En Jaume I en l'any 1232. Com a cap de l'exèrcit anava En Blasco d'Alagon, el qual, tot oblidant la seua dependència del monarca, s'ensenyorí dels llocs propers a Morella, i els va poblar, lliurant Cinctorres a En Benet de Torres, que el va acompanyar en la conquesta i que prengué per escut de les seues armes les cinc torres del nom del nostre poble (2).

Rere el curt mandat d'En Blasco i En Benet, Cinctorres esdevingué un llogaret depenent de Morella, i va romandre en aquesta situació durant quatre segles i mig. Gaudia dels mateixos privilegis i duia les mateixes càrregues que les restants aldees i llur Metròpoli, la qual va tenir en tot aquest temps el ple exercici de les seues facultats, com a cap dels seus *Térmens Generals*. Totes aquestes entitats, amb el temps, formularen llurs capitulacions internes i llurs *Establiments*.

Entre rivalitats i mutu enteniment va madurar molt lentament un procés, en el qual en 1341 s'obtingueren termes propis per a les aldees, i el 7 de setembre de 1369 es va aconseguir un reglament, datat a Montsó durant el regnat de Joan I, pel qual hom els concedia certa autonomia interna, per bé que no arribà a dur-se a la pràctica.

---

(1) "Et sicut talat et includit Petrafita et quinque torres et sicut vertunt aquae de monte Lobor versus quinque torres et de illis molis dares." Arxiu de la Corona d'Aragó. Reg. núm. 2, fol. 99.

(2) Manuel Gonzàlez Martí, al Butlletí de la Societat Castellonenca de Cultura. Any 1949, fol. 384.

Les gestions realitzades pel síndic Joan Baptista Penyarroya, natural de Vilafranca, i representant de tots els llogarets, assoliren definitivament la independència en 9 de febrer de 1691, per decret d'En Carles II, rei de Castella i de València (3). Per donar-los-en possessió es comissionà En Ventura Ferre Milà, Lloctinent del Portant, que actuava com a General Governador de Xàtiva, i Baró de Pobla Tornesa i Serra Engarceran. El document reial fou escrit en pergamí de vitella, protegit en tapes igualment de pergamí, pendent d'ell un segell de cera vermella, i signat per En Josep de Molina, Cavaller de l'Ordre Militar de Sant Jaume, del Consell de la seua Majestat, i el seu Secretari (4).

L'esmentat Comissari va anar a Cinctorres el dia 1 de juliol de 1691, i li va donar possessió com a Vila Reial (5). D'aquesta data ençà Cinctorres guadeix de l'exercici ple de les seues facultats com a Vila independent.

El primitiu poblat de Cinctorres s'escampava a la llarga del camí de Morella a Portell, en la zona que hui és el Sol de Vila i els seus entorns. Amb els any s'eixamplà i assolí una fesonomia de trama medieval, que encara conserva. Hi destaquen els edificis senyorívols, amb els seus grans i majestuosos ràfecs, finestres i arcs. Com ara les cases dels Gil, Berga, Peñarroya, Hostal, Sala de la Vila, i Sanjuán, aquesta amb un saló que porta enrajolat de teulelleteria del segle XVIII, el qual constitueix un autèntic museu de zoologia en ceràmica, únic en el seu género.

Pere IV va manar de fortificar Cinctorres en 1361 per tal de combatre els castellans que havien entrat en el territori. De vell nou va ser enfortit per En Nicolau Zurita en les lluites del Comte d'Urgell contra Ferran d'Antequera.

Cinctorres deixà la seua petjada en la història per haver estat el primer poble que enlairà bandera en favor de la casa d'Aústria, durant la guerra de Succesió en 1705.

En la guerra dels set anys, Cinctorres va ser ocupat en 1838, i fou també escenari de les restants guerres carlines.

A l'Arxiu Històric Municipal de la vila es conserven cinquanta-un llibres, quasi tots manuscrits, amb documents des de l'any 1360, i amb

---

(3) "Por quanto Juan Bautista Peñarroja, Síndico de los lugares de Orcajo, Catí, Villafranca, Cinctorres, Castellfort, Portell, Olocau, Lamata y Ballibona, en dicho nuestro Reyno de Valencia, nos ha representado, que en consideración del servicio de veinte mil reales de a ocho de plata noble castellana, de moneda antigua que nos ha hecho para los gastos de Nuestro Real Ejército del Principado de Cataluña, les hemos hecho merced de separarles de la Jurisdicción Civil y criminal, alta y baxa, mero y mixto imperio, y contribución de la Villa de Morella, y erigirles en villas Reales distintas y separadas de ella." Arxiu Històric Municipal de Cinctorres, Llibre "Executoria del pleito por las Villas..." Anys 1784-1806, fols. 248-252. El nostre agraïment a la M. I. Comporació municipal i als empleats de l'Administració local, per les facilitats que ens han donat per a investigar en l'esmentat Arxiu.

(4) Id. Fols. 249, 252 i 285.

(5) A. H. M. Cinctorres. Llibre de Determinacions del Consell. Fol. 322 v°.

còpies d'escrits del segle XIII: *Llibres de la Cort, Judiciaris, Privilegis, Memorials, Ordenanses, Actes, Acorts, Administracions de les Hermites, Inventaris, Llibre dels Murs*, etc. Fàcilment podem recordar la vida dels nostres avant-passats. Als *Cappatróns* es declaren els bens dels veïns i s'hi ens relaten dades *dels Murs, els portals i la Torre del Cortillo* —avui sense proves visibles de la seua passada existència— situada en el lloc anomenat actualment Cuartillo, junt a la qual s'alçaven els edificis d'utilitat pública i servicis municipals, que formaven la Plaça.

Per aquests escrits sabem dades del temple parroquial d'aleshores. Es trobava situat al costat del lloc que ocupa l'actual. Tenia capelles i altars dedicats *a la Verge del Roser a Sant Vito, a Sant Cristòfol, que d'antic era altar de Sant Antoni.* Hi havia cor alt a la *capella de la puríssima, situada en la iglesia de la present Vila, davall lo cor entrant per la porta principal a ma dreta entre la dita porta principal i la porta del fossar* (Doc. IV). Tenia sostre pla, sense bòveda, propi de les esglésies de conquesta, i ostentava el seu pòrtic amb columnes. Joan Sorita i Josep Antolí, jurats de la Universitat de Cinctorres proposen al consell «que a vengut Pedro de Vilallave, obrer de vila, y diu que si es gust de la present universitat de Cinchtorres que renovarà la iglesia y capelles del present lloch de Cinctorres, ço es, que la cuberta la fará de bóveda, y tot lo demés de la iglesia que la lluirá, y capelles, y que tota la iglesia trepar a frisos a la cuberta del cubertís desde fora la iglesia fará de bóveda y lluirá y trepará tot lo parche de la iglesia y la portalada de la iglesia, en 310 lliures diu que u fará». Així ho aproven, manant fer-se les degudes capitulacions. (Llibre de Determinacions del Consell. Fols. 199 vt° al 200 vt°.)

En 6 de febrer de 1689 el Consell de la Vila determinà de celebrar festes extraordinàries per l'obra de renovació del temple, així com pintar-lo, estofar-lo i daurar-lo, treballs duts a terme per Francesc Mersè, de la vila de Castelló de la Plana (6).

Poc de temps després, el 12 de març de 1690, s'ultimava la decoració i es determinava *que es fassen los pilars de rajoleta de Manises davall les cornises* (7).

L'actual temple parroquial, majestuós i de grans proporcions, és d'estil neoclàssic, té tres naus i un espaiós creuer, en línia amb el de Vila-real. Està dedicat a Sant Pere Apòstol i les seues dues torres bessones són de conjunt de carreus, com tota la façana. Mesura a l'exterior 52 metres de llarg per 22'50 d'ample.

La primera pedra es va collocar el dia 1 d'agost de 1763. Aquesta ingent obra es dugué a terme en el temps de només 19 anys, quan el poble comptava amb 130 veïns, i les despeses sumaren 6.200 lliures, van ser mestres d'obra, triats per la Vila, Josep Dolz i Josep Ayora.

---

(6) Id. Foli 258 v°.
(7) Id. Foli 283 v°.

Es va beneir i inagurar el 28 de setembre de 1782, i aquesta data s'hi commemorarà properament en el seu segon centenari (8).

En el seu interior allotja frescos d'Oliet i Cruella i guarda peces de la millor orfebreria, s'hi destaquen dues creus gòtiques, d'argent dels Santalínea, amb punxó morellà, del segle XV. Un calze, que porta la següent inscripció: «Este calzer adexat M. Antoni Royo Diacha de la Seu de Valencia pera la Esglesia de Sinchtorres lo any 1597». Un llenç de 1630, i el Lignum Crucis de 1664. I un parell de rosaris d'or portats de Manila per Fra Josep de la Concepció, agustí de la localitat, en 1754. També guarda rics ornaments litúrgics.

Un potent orgue acompanyava les funcions religioses amb la seua música fins que en 1936 fou destruït. Era de proporcions normals i força bo. Era collocat entre la base interna del campanari i la primera columna, a mà esquerra de l'entrada. Ocupava l'obertura intercolúmnia i la seua façana donava a la nau central. Encara hui s'hi pot apreciar, en la paret, el senyal de l'arc en què es recolzava l'obra. Des del cor podies arribar-hi a través d'un corredor amb reixat.

El nostre temple parroquial fou malmés seriosament en 1936. Va ser habilitat com a polvorí, el qual esclatà en 1938, tot destruint la volta i el teulat. Aquestes reparacions més importants varen córrer a càrrec del nostre recordat i inoblidable Mossèn Antoni Monfort i Monfort, llavors rector de Cinctorres, que les dugué a terme amb ilusió i esforç.

A Cinctorres són nombroses, ja d'antic, les hermites: la de Sant Marc, la de Sant Pere Màrtir, la de Sant Lluís Bertran, la de la Verge del Pilar, i la del Calvari. En destaca la de la Verge de la Gràcia, Patrona de la Vila, beneïda el 14 de juny de 1875. De l'hermita anterior a aquesta, que s'alçava al mateix lloc que l'actual, posseïm valuoses dades, puix que se n'ha trobat el contracte de les obres i una nota que descriu la collocació de la primera pedra, la data de la qual és el 9 de març de 1589 (9).

A hores d'ara Cinctorres és una població d'aspecte agradable, d'amples i rectes carrers, i edificis molt acurats. La forta emigració patida s'hi ha estacionat, i ara compta amb 733 habitants. Des de 1973 els seus carrers gaudeixen de pavimentació i s'hi frueix de l'abastiment d'aigües i de sanejament.

Poble de terres eixutes, ha vist satisfeta i alegrada la seua esperança recentment amb l'allumenament d'un pou artesà de gran caudal d'aigües, que proveirà totalment la vila i els seus serveis.

Basada la seua principal font de vida en l'agricultura, va veure uns anys d'esplendor en la indústria tèxtil i ha derivat darrerament en la reproducció i engreixament d'animals de granja.

---

(8) Reverend Manuel Marín Querol. Notes manuscrites, que agraïm a la amabilitat de la seua neboda Maria Joaquima Moles Marín.

(9) Devem aquestes notícies a l'amabilitat del nostre bon amic, l'investigador i historiador En Josep Eixarch Frasno, de Forcall.

En el nostre terme, i en la partida de Bolavar, es troben les interessant coves d'estalactites; i són indrets especialment pintoresc s els de la *Roca roja* i els de la *Roca Parda.*

Una de les millors joies artístiques, junt a la creu del terme hui situada en la Plaça Nova, són els arcs gòtics de l'antiga casa de la Confraria de la Vila, emplaçats al *Carreró de Tolino,* datats pel Doctor Ramon Rodríguez Culebras, en una primera visió, com del segle XIV.

Des de 1976 Cinctorres gaudeix d'un ampli parc infantil i un espaiós i esplèndid polisportiu, amb magnífiques instal·lacions, oferits a la Vila pel matrimoni Manuel Boix Querol i Maria Assumpció Comas Puig.

ORGUE I ORGANISTES DE CINCTORRES

Al llibre de *Dates i Rebudes,* de 1616, que es conserva a l'Ajuntament de Cinctorres, Agustí Sorolla *«ittem diu haver donat y pagat a Joan Borul per lo que lo poble li dona per amostrar als chics y per tenir en custodia los ornaments de la Iglesia y tocar lorgue y adobar lo rellonge, per tot ço es trenta quatre lliures y dos sous».*

Amb aquest precedent, on se'ns descobreix l'Existència d'un orgue a Cinctorres és al *Llibre de Determinacions del Consell,* de les darreries del segle XVII i principis del XVIII, on en trobem nombroses dades. Hi descobrim el gran interés que el poble, amb els seues representants al front, té per la música i per l'orgue de la seua església.

El poble se sent amb estrenada independència, i dóna mostres de la seua gran activitat, assentant les bases de la seua identitat i construint la seua convivència, que des de llavors manté d'una manera especial com a pròpies i no pogué escapar d'aquest renàixer de la vessant musical que bull en la seua ànima.

El 28 d'octubre de 1691 —quatre mesos després d'haver pres possessió com a Vila reial— el Consell de Cinctorres es va interessar per l'orgue del temple i el reconeixeren insuficient, car *«es curt de de música i de registres»* (Doc. I). Aprofitaren l'avinentesa de l'oferiment que els va fer N'Ambrós Moliner, fabricant d'orgues de Saragossa, constructor del de Forcall. Es varen veure amb majors avantatges davant les facilitats que manifestà donar el Rector, Mossèn Pere Pallarés, que estava disposat a lliurar la tercera part dels ingressos de la parròquia. Es formularen les capitulacions per ambdues parts, en presència, i mitjançant el consell de l'organista d'aleshores, llicenciat En Josep Nicolau, natural de Serra Engarceran (10).

---

(10) A. H. M. Cinctorres. **Llibre de determinacions del Consell.** Fol. 88.

Lamentem no haver pogut trobar aquest contracte, com tampoc d'altres següents efectuats, que ens donarien notícia exacta del que va ser l'orgue.

Adquisit el nou orgue, o profundament renovat el que ja tenien, els nadius no en tingueren prou. El volgueren i el demanaren en les degudes condicions. I així, abans d'acceptar-lo com a tal, la Corporació s'interessà a examinar-lo, i enviaren un missatger a Fortanete, distant de Cinctorres més de cinquanta quilòmetres, per tal que el Mestre Rafael Escuín en baixàs a revisar-lo i li van oferir un sou de tres o quatre lliures i alimentació. L'enviat passaria pel famós "Cuarto Pelado» de la Serra Colometa. Fontanete seria, doncs, en el veí Aragó, un lloc d'interés en qüestió d'orgues (Doc. II i VI). La mateixa orografia va dotar a les muntanyes properes amb les impressionants i bellíssimes crestes anomenades «Els orgues de Montoro».

Aquesta determinació, que es va prendre en Consell el 22 de juny de 1692 (Doc. II), s'hi dugué a terme amb l'arribada del mestre Escuín a Cinctorres, el qual va revisar l'orgue i dictaminà que havia d'ésser afinat amb major perfecció abans de tancar el contracte. Aquest treball es podia enllestir en un dia o dos (Doc. III).

No satisfets amb l'instrument, el Consell de la Vila el va exigir en millors condicions, i s'hi pensà de col·locar-li *«les contres»* de metall —la qual cosa no és gaire habitual— en lloc de les de fusta, que tenia (Doc. IV).

El desig d'una perfecta audició els portà a desitjar un resultat complet i total a l'orgue. Aquest esdeveniment —insòlit al nostre parer— s'engegà quan el dia 5 de setembre de 1694 determinaren llevar la volta situada dalt de l'orgue, i tornar-la a construir de manera més escaient *«de forma que les veus del orgue no sien confuses i ofegades»* (Doc. V).

Més endavant seria el secret nou per a l'orgue, que encarregarien a Fortanete pel preu de 25 lliures, el que els portaria a tractar aquest afer en les sessions ordinàries del Consell, del 19 de setembre de 1694 (Doc. VI), de l'1 d'abril de 1702 davant Agustí Llinàs orguener de Tortosa (Doc. VIII), i del 24 de setembre del mateix 1702, davant l'organista de Morella Mossèn Pere Herrera (Doc. IX).

En 27 de setembre de 1702, a més d'allò del secret, es preocuparen per afegir-li dolçaines, 28 flautaes de nasard, d'altres 29, i les 21 de la dissetena (Doc. IX). Les dolçaines seran de vell nou qüestió del Consell el 9 d'octubre, una vegada col·locades les 29 flautes, i estudiat el lloc per posar-les; encara desitjaren dolçaines per ambdues mans, recalcant que es complira allò que havien determinat anteriorment ((Doc. X). Tema aquest de les dolçaines que continuava el 17 de gener i el 29 d'abril de 1703 davant Agustí Llinàs, el qual es defensa i preveu els defectes que puguen ocasionar en l'orgue, en veure el lloc on han de col·locar-se (Docs. XI i XIII).

A les actes del Consell també entra en escena la figura de l'organista, afegida a la mateixa persona del mestre de l'Escola. Eren els diversos treballs dels hòmens formats i especialitzats en determinades matèries, que palesa alhora la profunda aliança de ciència i pietat que es va produir en aquells segles en les nostres terres valencianes.

El llicenciat Josep Nicolau, mestre d'escola i d'orgue, va ser contractat per a Cinctorres en sessió de 29 de juny de 1682, pel temps d'un any, amb sou de 55 lliures i casa lliure de pagament, i s'havia d'encarregar del rellotge, a més d'ensenyar als xiquets a l'escola i en el cant, i tocar l'orgue (11). Nicolau seria un organista afamat, donat que al poc de temps fou sollicitat per Benassal i Vila-Real. Abans de finalitzar el seu contracte, Cinctorres li aumenta el sou en nou conveni el 12 d'abril de 1682, comprometent-se per un període de sis anys (Doc. XVI). Tot i amb això, abans d'un any, el 24 de març de 1683, li proposen d'anar a Morella, on li oferien un benifet i la capellania; davant d'això el mestre Josep Nicolau demana de nou aument de salari. Igualment se li otorga el que demana, i aquesta vegada amb un contracte de temps tan llarg com eren dotze anys (Doc. XVII). Els acords de l'Ajuntament ens parlen d'un nou concert amb Nicolau, per a tres anys, el 24 de juny de 1694.

El Consell de Cinctorres té amb el llicenciat Nicolau unes preferències i unes deferències que no es veuen reflexades en les actes que ens parlen d'altres organistes. Ho testimonien també la llarga estada a la nostra vila, com a mestre i organista de la mateixa. Fins i tot el Majordom del Consell, Joan Casanova, insinua en la seua intervenció que Nicolau «ab que aya de estar tota la vida». Aquesta era la seua preferència per ell.

El 16 de setembre de 1696 el Consell proposa per a la plaça d'organista Mossèn Pere Sanchis, d'Aiguaviva, Mossèn Casimir Presiach, de Morella, i Manuel Làzaro i Antoni Moya, de València. Rere la deliberació corresponent, s'hi acorda de donar el càrrec a Mossèn Casimir Presiach, pel temps d'un any i amb un sou de 40 lliures i cinc cafisos de blat. Se li dóna com a horari de l'ensenyament de l'escola des de les vuit del matí fins a les onze, i des de les dues de la vesprada fins a les cinc, comptabilitzant també com a matèria el cant. Se li determina igualment els dies que ha de tocar l'orgue: cada diumenge i les festes, cada dissabte en la missa de la Verge Maria, els dies que hauria de tenir cantúria, com ara els de Sant Pere i Sant Vit, la nit i els dos dies de Nadal, Sant Antoni Abat, les Pasqües, Corpus i Confraries. Ensems hauria de preocupar-se de tenir cura del rellotge i de l'ensenyament de la doctrina cristiana (Doc. VII).

Presiach és un llinatge que ens sorprén, com nou per aquestes terres, possiblement provindria de la immigració. En Benet Traver

---

(11) Id. Fol. 89. v°.

ens descobreix com a organista de Morella per aquest temps Fra Vicent Presiach, noble benedictí de Montserrat, on havia exercit el càrrec de Mestre de Capella i de novicis, el qual va finar el dia 1 d'abril de 1726 (12). No fóra estrany que fos germà o parent de Mossèn Casimir, que ara s'accepta com a organista de Cinctorres. El mateix Mossèn Casimir el veiem posteriorment a Morella, l'1 de gener de 1725, on tornaria, closos els seus contractes a Cinctorres, en qualitat de beneficiat de la parroquial i administrador de la fàbrica de l'orgue (13).

Aprincipis del nou segle, concretament el 7 de novembre de 1700, Antoni Sorolla degut a la vacant del magisteri proposa al Consell a En Pere Ballester, de Benicarló, i al llicenciat Joan Grau, de Tronchón, essent acceptat el segon com a mestre d'escola i d'orgue pel temps d'un any (Doc. XVIII); contracte que es renova el 5 de setembre de 1701 (Doc. XIX).

A Grau el succeeix el 9 d'abril de 1702 Mossèn Josep Pallarés, prevere, del mateix clergat de Cinctorres i probablement parent del llicenciat Pere Pallarés, que fou Rector d'aquesta parròquia. Se li dóna la plaça per un any i 60 lliures de salari (Doc. VIII). Càrrec que, per incumpliment dels seus deures, li fou retirat en 1703 per acord dels Consellers (Doc. XII).

Continuarà en el doble càrrec d'organista i mestre d'escola, Agustí Moles, de Mirambel, el qual el va sollicitar en data 26 de maig de 1703, per 80 lliures de jornal, lliure d'arbitris, i per un temps de tres anys. També se li indiquen quines han de ser les seues obligacions (Doc. XIV).

El 5 de gener de 1704 «fonch proposat Blay Gil havia posat memorial demanant lo magisteri per tres anys», i el Consell li ho concedeix. (Llibres esmentats. Folis 520. vt° i 521 rt°.)

El dia 5 de juliol de 1705 es va concedir el magisteri de Cinctorres al mestre Antoni Boix, natural de Gandesa, concertant-ho amb unes condicions semblants a les dels altres mestres, si be al determinar els dies de cant se l'obliga que ho faça amb persones del poble, o contractades de fòra a càrrec d'ell. De no fer-ho així, ho faria la Vila, a càrrec del mateix organista (Doc. XV). Contracte que se li renova a En Antoni Boix el 25 d'abril de 1707, per al temps de tres anys, i, per petició seua, lliurant-lo de l'obligació d'ensenyar la doctrina en l'església (Llibre id. fol. 568).

Un nou organista es concertat per a Cinctorres, amb data de 23 de juny de 1708: Geroni Xulbe. També en serà el mestre d'escola, i cobrarà 40 lliures de salari. El seu contracte es per a un any i les actes

---

(12) Benet Traver García. "Los músicos de la provincia de Castellón". Impremta de J. Barberà. 1918. Pàg. 78.

(13) Esguardeu aquesta col·lecció de monografies "Orgues del País Valencià". Número 6, Orgue de Morella. Apèndix. Per En Manuel Milian i Mestre.

del Consell no ens donen més detalls del mateix. (Llibre Id. Fol. 584 rt°.)

Les actes ens ofereixen valuosos detalls, com ara el de les subvencions als joglars, el de la feina del mestre per tal que els xiquets no enredin en la Casa de la Vila ni a la Confraria, etc., etc.

El tema dels Joglars a Cinctorres, i a la comarca d'Els Ports, mereix un estudi apart, donat que hi ha material suficient al *Llibre de les Determinacions del Consell*, i la importància de la seua presència a les festes dels pobles, sobretot les festes de la joventut. Cada any un jove era anomenat «Rei», i un altre «Comte» per a les seues celebracions i es buscaba al joglar que les animava.

Volem remarcar-ne un detall; el 10 de juny de 1707 al trovarse en plena guerra de la Independència, s'acorda *«que atesa la novetat del temps, si es fara la festa de S. Vito, y fonch resolt que es fassa la festa acostumada de S. Vito de la Iglesia, y que Juglar, ni altres demostracions no les yhaja, sí sols que lo que toca a la Iglesia»* (Fol. 570 Id.).

També el dolçainer tenia una bona part a les festes del poble. Un nou document, el del Consell del 20 de gener de 1702, ens parla d'un d'ells: Tomàs Rives, d'Almassora, *«home de bona calitat»*, que animaria les festes tal com veiem en l'actualitat (Doc. XX).

Mossèn Benet Traver, a la seua obra ja esmentada, ens presenta una interessant llista, encara que incompleta, dels organistes del nostre Cinctorres (14). Els primers coincideixen amb els ja esmentat. Des de 1778 a 1797 ocupava la plaça d'organista En Joaquim Franch, i en 1825 En Ramon Bono. Francesc Rambla des de 1825 a 1836, succeït per Romuald Andrés. En renunciar el seu antecessor va continuar-hi En Tomàs Monfort fins 1843 que finà. En Josep Martí ho va ser durant els anys de 1842 fins a 1845.

Segueix, amb un grat descobriment per a nosaltres, mostrant-nos un home de gran interés en el camp musical: En Ramon Climent Escorihuela, nat a Cinctorres en l'any 1825. «Va guanyar en dures oposicions la plaça d'organista de la Seu de Saragossa, i arribà a tal perfecció en l'orgue, que en el seu temps només l'avantatjava el cèlebre Liszt i un altre del qual no recordem el seu nom». Va compondre diverses obres musicals i morí el 23 de gener de 1870 als 45 anys d'edat.

Miquel Izquierdo, natural d'Iglesuela, fou nomenat organista en 1845. El llibre Racional de la Parròquia ens el dóna com a agregat en 1894. «Prengué part com a professor de música de la banda del regiment carlí del centre, formada i organitzada pel Mestre Antoni Pitarch, de Sant Mateu». «Per la seua avançada edat en veure que se n'anava introduint al temple el mal gust de la música teatral, i amb

(14) Benet Traver. Id. pàgs. 65-70.

el fi d'evitar, dintre el possible, aquesta profanació, va fundar, amb el beneplàcit de l'ilustríssim Bisbe diocesà, un benefici amb l'obligació d'ensenyar i dirigir el cant eclesiàstic coral». Aquest benefici el va gaudir fins a la seua defunció el benemèrit sacerdot de la Vila, Mossèn Manuel Marín, el qual fou durant llargs anys el director del Cor de la nostra parròquia de Cinctorres.

El Butlletí de Bisbat de Tortosa descriu la crònica de la Visita Pastoral que el Bisbe de la Diòcesi practicà en l'any 1867: «Se li havia preparat una esplèndida rebuda, més no va reeixir per la pluja que hi va caure. En canvi el dia següent —28 d'octubre— a més de la visita solemne s'hi va cantar a veus amb acompayanment d'orgue, una missa amb assistents, i va oficiar-la el Sr. Regent de l'Arxiprestal de Morella i predicant S. S. I.» (15).

En Ramon Temprado fou organista de la població des de 1865 a 1879, i alhora director de la banda de música. Era natural de Mas de Barberans i va contraure matrimoni amb Na Francesca Guardiola, de Cinctorres. En 1863 i 1876 el veiem essent organista de Forcall (16).

En Ramon i Na Francesca van ser els pares del Reverend Cebrià Temprado Guardiola, beneficiat organista de la parròquia de «El Salvador» de Borriana des de 1891 a 1926, any en què finà en aquesta esmentada ciutat. El «Catàleg de Manuscrits musicals de l'Arxiu Històric Parroquial de Borriana» (17), ens descobreix la gran quantitat de partitures musicals, de la seua pròpia composició unes, i de la seua propietat d'altres, que aquest ben recordat sacerdot deixà a la parròquia de Borriana. En Cebrià va nàixer a Cinctorres el dia 26 de setembre de 1863.

En Guillem Martí va ser organista des de 1888 a 1891, i el va succeir-hi N'Antoni Peris Polo; aquest va finar el 8 de novembre de 1920, als 46 anys d'edat, vidu de Na Maria Teresa Garcia i Peris (18).

No ens estranya que en la mateixa família, i amb aquest ambient, nasqués el gran geni de la música, inspirat compositor i intèrprete, En Josep Maria Peris i Polo, sacerdot operari, rector que va ser del Seminari de Barcelona.

Si en 1669, Pere Carbó va ingressar al Collegi d'infantets de València, on estigué dos anys i mig (19), recordem amb veneració els ancians Manuel Guardiola, Francesc Temprado, Agustí Climent i Maria Giner, que en els anys quaranta del nostre temps sostenien el cant,

---

(15) "Butlletí del Bisbat" de Tortosa A.ny 1867. Pàg. 633.
(16) V. Orgues del País Valencià. N.º X. Pàgs. 16 i 17. Josep Eixarch.
(17) Autor En Vicent Ros, director d'aquestes monografies de "Orgues del País Valencià". Col·lecció "Papers", n.º 3, que dirgieix En Norbert Mesado, Director del Museu Arqueològic Municipal de Borriana.
(18) Llibre Racional de la Parròquia de Cinctorres. Anys 1893-1921.
(19) Vicent Ripollés. "Músicos castellonenses". Castelló, 1935.

els primers, i tocaven l'orgue, els darrers, amb tanta dedicació i encert.

Hui continuen portant en alt l'honor del nostre Cinctorres, Sor Encarnació Peris, religiosa de la Consolació a Saragossa, gran professora en la seua Congregació, i Mossèn Osvald Giner Moles, que en la seua parròquia d'Adzaneta dirigeix amb gran perícia la Banda de Música i la Coral Parroquial. Desaparegut l'orgue, Maria Joaquima Moles Marín executa meravellosament en l'harmònium de la parròquia de Cinctorres, en l'actualitat.

Josep Carbó Adell, amb la seua veu privilegiada, i el seu gran art amb la guitarra, ambienta el poble amb jotes, cançons i acompanyament de la seua rondalla, tot alegrant gratament el veïnat.

Serafí Sorribes Carceller

DOCUMENTS

I

1691, octubre, 28. Cinctorres.

S'acorda en Consell adquirir un orgue nou, o renovar l'actual.

Fol. 335 r°. «Die 28 de Octubre 1691.

Se celebra Consell en la Sala de la Universitat de Cinctorres y fonch proposat per lo Magnífic Antoni Sorolla, Jurat en cap, en presencia y autoritat del Magnífic Gaspar Albalat, Jurat segón, Juan Antoni Antolí, Jurat tercer, y dels infrascrits, que en consideracio que lo orgue de la iglesia de la present Vila es curt de música y de registres, y tambe que se offerix un mestre al present pera ferne uno o añadirhi los registres que vulla la present Vila. Y mes en consideració que pera ajuda de costa de la fabricat de dit orgue lo Rvt. Mn. Pere Pallares, prevere, Retor, se offerix a firmar un aute de concessio del terço y demes entrades dels plats de la present iglesia per tems de ( ) anys despues de haver cobrat la present Vila lo que te bestret pera la fabrica de la iglesia. Y així que fora del beneplacit de dit Magnífic Consell attendre a lo sobredit y determinar si es faria o no la ditta fabrica de orgue y en cas de (fol. 335 v°) de haverse de fer de quina y quanta forma se hauria de fer.

El Magnífic Antoni Costa, Cavaller, Justicia dix que es fassa fer lo orgue pera la present Vila de la mateixa forma y registres que ha fet lo mateix Mestre en lo orgue del forcall y que el Sr. Retor estiga obligat a continuar lo decret del espital y demes plats de la Iglesia y fabrica per temps de 24 anys continuos ab un acte firmador per dit Sr. Retor reservant lo terço per lo mateix temps pera la present Vila y en quant al consert hi sia fet ab lo mestre que es Ambrosio Moliner de la forma que los dits Magnífics Jurats y Sindichs de Cinctorres juntament ab lo Sr. Retor y Jusep Nicolau, Notari, Mestre de orgue conduit en la present Vila es podra tractar y convindre.

E lo dit Magnífic Jurat en cap. Idem.

E lo dit Magnífic Jurat segon. Idem.

Lo dit Juan Antoni Antolí, Jurat tercer, idem.

Lo Magnífic Jusep Sorita, majordom, idem.

Lo Magnífic Jusep Figols, síndic, idem.

Lo Magnífic Jusep Sorolla, idem.

Jaume Barrachina, idem.

Gabriel Guardiola, idem.

Geroni Figols, idem.

Gabriel Gil, idem.

Francesc Gil menor, idem.

Atque resulta determinat que es fasa fer lo orgue e o renovar aquell segons es dit de la mateixa manera que dalt se conte fentse capitols entre dits Justicia, Jurats y Sindich y dit Ambrosio de lo que es tractara.»

Arxiu Històric Municipal de Cinctorres. Llibre de Consells 1677-1712

II

1692, juny, 22. Cinctorres.

S'acorda que el mestre Escuin aprove l'orgue.

Fol. 343 v°. «Die 22 Juny 1692. Se celebra Consell en la Sala de la present Vila de Cinctorres y fonch proposat per lo magnìfic Jusep Figols Jurat en cap si admetrien ab visura de ome prudent lo orgue que se ha fet en la iglesia de aquella y quí lo admetría y qué se li donaría.

E lo Magnífic Jusep Sorolla notari, Justicia dix que sia visurat per M° Rafel Escuin de fortanet y que se li donen tres o quatre lliures y gasto.

[Ilegible] idem

Jusep Montargull Jurat tercer idem
Jusep Sorita majordom idem
Frances Gil idem
Antoni Sorolla idem
Jaume Barrachina idem
Chuchim Antolí idem
Jaume Polo idem
Gabriel Guardiola idem
Jaume Eixarch idem

Abque resulta determinat que sia admes y rebut lo orgue per lo Mestre Escuin y que li sia dat tres o quatre lliures de dietes y mes lo gasto y si acas veuran los Srs. Jurats que quedara descontent se li puga añadir algo a son arbitre.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

III

1692, juny, 27. Cinctorres.

El mestre Escuin diu que l'orgue s'ha d'afinar millor.

Fol. 343 v°. «En 27 dits mes y any se torna a tindres Consell y es resolgue que per haver baixat lo mtre. Escuín a visurar lo orgue lo ha examinat y diu que es de admetre pero lo ha de templar lo artifice millor y despues quedara per rebut y a vista que el templarlo costara un dia u dos pero ço fonch determinat que es quede Escuín asta el dia de S. Pere y entonces podra veure si esta ben templat o no y que se li añadixca algo.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

IV

1692, octubre, 5. Cinctorres.

Cor alt en l'església.

Es proposa comprar els contres de metall per a l'orgue en compte de les que té de fusta.

Fol. 353 v°. «Die 5 mensis Octobris anno MDCLXXXXII presehint crida publica de convocacio de Consell gl. (general)...

Que attes y considerat que lo dit Antoni Costa ha comprat del marmessor de Pere Agusti Sorolla y Clero de esta Vila los drets de Capella y Sepultura de la capella de la purisssima situada en la iglesia de la

present Vila davall lo cor entrant per la porta principal a ma dreta entre la dita porta principal y la porta del fosar...

Fol. 354 r°. Y lo dit Costa per esta confirmacio y nova concessio daria pera la fabrica de la iglesia so es pera ajuda de costa a la fabrica de les contres de metal de lorgue nou de la pnt. iglesia per ser al pnt. de fusta dites contres. Y haventse deduhuit dita proposta en consell se determinaren unanimes confirmar la antiga donacio que se suposa tindrien dits Sorolles y si necessari sera de nou confirmar aquella y concedirla al dit Antoni Costa ab que hacha de dar dittes 25 L pera dit efecte y de a ço provehiren sia rebut acte com en continent se rebe per Miquel Polo not. en dita Sala presents per testimonis Pasqual Antoli y Vicent Polo vehins de Cinctorres volent que si necessari sera ssia decretada la dita confirmacio y concessio per lo Sr. Bisbe de Tortosa.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

V

1694, setembre, 5. Cinctorres.

S'ordena la destrucció de la bòveda d'on està l'orgue i siga construïda una de nova.

Fol. 378 v°. «(Al marge) «Boveda». (text): «Die 5 Setembre 1694 se determina lo Consell de Cinctorres que es derroque la micha boveda que esta a la part del orgue y que es torne a fer plana de forma que les veues del orgue no sien confuses y ofegades de la forma que es podra veure pareixera millor.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

VI

1694, setembre, 19. Cinctorres.

Es demana que siga construït a Fortanete el secret de l'orgue.

Fol 378 v°. (Al marge) Secret de l'Orgue. (text):

«Dicto die que es fassa fer al organista lo secret del orgue hasta 25 L. de preu y cavalcadura pera portarlo de Fortanet per ço que lo que ya en lo orgue es molt ruin y pudrit, y que no es reba lo orgue hasta que estiga plantat lo secret nou.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

VII

1696, setembre, 16. Cinctorres.

Es concedeix la plaça d'organista a Mn. Casimir Presiach.

Fol. 402 r°. «Die XVI Mensis Septembris Anni MDCLXXXXVI en la Sala Conciliar de la present Vila de Cinctorres fonc congregat y celebrat Consell General segons relacio de Miguel Roio nuncio que medio Juramento retulit, y proposa lo Magnífic Juseph Sorolla notari Jurat major en presencia y asistencia dels Magnífics Joan Antoni Antoli Jurat Segon, de Joan Çorita Jurat Tercer y de Christofol Sentapau Jurat quart que presentava pera Mestres a Mn. Pere Sanchis de Aygua Viva, a Mn. Casamiro Presiach de Morella a Manuel Moya, y a Antoni Lozano de Valencia, y fonc (Fol. 402 v°) determinat y lo Magnífic Jaume Polo Justicia dix que es done de conducta a Mn. Casi-

miro Presiach del Magisteri de la Escola y orgue comprenen totes les obligacions que es capitularan aja de cumplir; per temps de un Any 40 Ls y cinc cafisos forment.»

Fol 402 v°. «Fonc determinat per la major part dels Magnífics. Sobredits officials y consellers que queda lo Magisteri per dit Mn. Casimiro Presiach per temps de un any per salari de 40 Ls. en diner y sinc Cafisos forment per any. Al que aja de enseñar als chichs a la escola segons estil, que es de mati de les 8 hores hasta les onse, y de vesprada de les dos hores hasta les sinc enseñanlos de llegir, escriure, contar, y cantar. Que aja de tocar lo orgue tots los dumenges y festes colents del any y tots los disaptes del any a Missa de la Mare de Deu. Y que aja de tenir Canturia de sa obligació y per son compte lo dia de S. Pere Apostol; y lo dia de San Vito, ab que li hajen de dar los fadrins un vagage o dos, per si ha de portar alguns musichs de fora. Y que tinga obligacio de cantar en los musichs aficionats de la present Vila, si voldran cantar dienlosho, los dos dies primers de Nadal, la nit de Nadal, lo dia dels Reis, lo dia de S. Antoni Abad, Pasques, Corpus, y Confraries. Y ab obligacio de enseñar tots los dumenges del any la dotrina en la Iglesia, meins los dumenges que la fara lo Cura de Animes. Y que aja de cuidar que vaja lo relonge pujan los pesos cada dia. Y que se aja de pagar los conductaris de la present Vila. Y la puja del forn en forment segons se acostuma, donanli la Vila estaje de Casa.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

VIII

1702, abril, 9. Cinctorres.

S'acorda que Agustí Llinàs ha de fer nou el secret de l'orgue.

Fol. 502. r° (Marge) Orgui. (Text):

«Dicto Die: Sien llegides en presencia de dits Mfs. Srs. unes Capitulasions presentades per part de Agustí Llinás Mestre de orgens de la Ciutat de Tortosa acerca de fer lo Secret del orgue de la present Vila; E oydes per dits Magnífics Senyors foren determinat per la mayor part de aquells que dit Mestre haya de fabricar y fer dit Secret en la forma es conté en dites Capitulasions respecte del modo sia acceptat lo Secret; Y respecte de lo demas expresat en dites Capitalacions fonch determinat que al dit Mestre li hatyen de donar huytanta lliures per sa habilitat y treball, y a més nou lliures que un dexat a offert donar per dita obra que totes juntes fan suma de 89 Ls. Y aixi mateix li donarán y enviarán dos vagaches pera portar el Secret de Tortosa fins a esta Vila, Com y també tot lo que sera necessari pera dedicar y posar lo Secret en lo orgui; pero que respecte de que la Vila li haya de fer lo gasto mentres plantará dit Secret, de ninguna forma si que ans be (el) secret haya de fer dit Mestre; ab la condisio que la paga de diets 80 Ls. haya de ser el dia que es pasaran los contes de esta Vila. Josephus Sorolla. Notari.»

Es concedeix el Magisteri a Mn. Josep Pallarés.

Fol. 502 v° (Margen) Magisteri. (Texto): «Dicto die (9 abril 1702): En presencia de dits Magnífics Señors font lest un Memorial que a dit Magnífic Consell presenta Men. Joseph Pallares, prevere de dita Vila en lo qual demanava el Magisteri de dita Vila per temps de un any per lo salari de 60 lliures. E lo qual y promet donara 20 lliures al Mestre Agustí Linars expresat en la damunt dita determinacio a compte de lo que esta Vila li ha de donar per fer lo secret del orgue; y fonch determinat per la mayor part de dits Magnifics Srs. que lo Magisteri se li done al dit Men. Joseph Pallares per temps de un any

y per lo dit salari de 60 lliures, y admetent dita promesa de dadiva de 20 lliures y ab les condicions expresades en dit Memorial fet manu propria per dit Mn. Pallares. Rt. Josephus Sorolla. Notari.» Rubricado.

A. H. M. Cinctorres. Id.

IX

1702, setembre, 24. Cinctorres.

S'acorda que vinga el Mestre Herrera a revisar l'orgue.

Revisat l'orgue es troben a faltar elements.

Fol. 507 r° (Marge) Orgue (Text):

«Die 24 Sette. 1702. En la sala conciliar de la present Vila de Cinchtorres es celebra consell General que assistiren los Magnífics Antoni Sorolla Justicia, Joseph Figols Jurat Major, Miquel Ripolles Jurat segon y Joan Climent Jurat quart, Gabriel Gil majordom, Gaspar Albalat syndich (Fol. 507 v°), Jaume Barrachina lochtinent, Joseph Cortes major, Pasql. Gramuntell, Christofol Sentapau, Pere Sentapau, Miquel Climent, Joseph Sorribes, Gerony Figols, Joan Antoni Antolí, y així junts fonch propossat per lo dit Jurat major que lo Mestre Agustí Llinás organiste li havía propposat estar lo orgue concluyt, y apunt de rebres; que es determina si vindria persona a rebre lo orgue, y per tots los dits Magnifics Consellers fonch determinat que lo Syndich anás a Morella a fer vindre al Mestre de Capella o al M. Pedro Herrera pera que es reba lo orgue segons les capitulacions.»

«Die 27 Sett. 1702. Es celebra Consell secret en la sala conciliar de la present vila de Cinchtorres en que assistiren los Magnífics Antoni Sorolla Justicia, Joseph Figols Jurat major, Miql. Ripolles Jurat segon, Joan Climent Jurat quart, Gabriel Gil majordom, Gaspar Albalat syndich, Joan Carceller, Christofol Sentapau, Joseph Montregull, Joseph Sorita, Joseph Sorribes, Miquel Climent, Julia Franch, y Gerony Figols, y fonch propposat per lo dit Magnífic Jurat major que el Rt. Me. Pere Herrera prevere, organista de la vila de Morella havia reconegut lo Orgue de la present vila que ha remendat Mestre Agustí Llinás, que lo Rt. Me. Herrera fara la relacio, y segons ella se determinara si es rebra o no lo orgue, y com se trobas present lo dit Me. Herrera feu relació: que havent regonegut lo orgue lo ha trobat segons art bent templat, y ben fet lo secret segons les capitulasions, sols faltan a posar les dulzaines en la qual falta segons les capitols no li appar es pot rebre lo orgue, mentres no es posen les dulzaynes. Y fonch determinat per dit Srs. Consellers nemine discrepante que lo Mestre Agusti Llinas cumplixca la obligacio de posar les dulçaynes en lo orgue, y que si no les vol posar, que antes del dit Mestre Agusti es busque qui les pose en lo orgue, y que despues de posades es torne a visurar a costes de dit Mestre Agusti Llinas, y tambe fonch determinat, que es vecha si lo dit Mestre Agusti Llinas voldra posar les 8 flautes (Fol. 508 r°) del Nasardo, y 21 de la diezisetena que es fassen deixant a la direccio dels Srs. Jurats lo concert de les 29 flautes se han de añadir, y que si lo Mestre Agusti no les vol añadir que lo que faria, y posaria les dulzaynes pose les 29 flautes, y que lo orgue mentres no es posen les dulçaynes de ningún modo quede rebut.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

X

1702, octubre, 9. Cinctorres.

El Consell reafirma l'acordat el 27 de setembre.

Fol. 508 v°: «Die VIII Octobris 1702. Es celebra Consell secret en la sala conciliar de la present vila en que assistixen los Magnífics Antonio Sorolla Justa., Joseph Figols Jurat en cap, Joseph Polo de Antoni Jurat tercer, Joseph Sorita majordom, Gaspar Albalat Syndich, Jaume Barrachina, Patricio Querol, Joan Antoni Antolí, Joseph Sorribes, Christofol Sentapau, Joseph Cortes, Gabriel Gil, Gerony Figols y Gabriel Eximeno y així junt fonch propossat per dit Sr. Jurat en cap que enseguida de lo acordat acerca del orgue se havia mirat puesto pera posar les Dulcaynes per persones perites, y que sols han resolt l'espai pera les de ma esquerra, les quals possa Mestre Agusti Llinas, ab les 29 flautes del Nasardo pero que demana deu lliures per lo registre del Nasardo, y sis lliures pera el gasto com consta per lo memorial que proposa.

Lo Sr. Justicia dix que es posen les Dulzaynes de ma esquerra solament y que es posen les 29 flautes del Nasardo, y que sols se donen a Mestre Agusti Llinas dotse lliures y (¿.....?) per lo gasto.

El Sr. Jurat diu que es posen les dulzaynes de ma esquerra, y que es fassa conforme los capitols nous fet en lo dia de huy.

Lo Jurat Polo Idel que lo Sr. Justa.

El Sr. Mayordom dix que es fassa secret nou pera posar les Dulzaynes conforme esta capitulat y conforme esta resolt quant se admetré la obra ab parer del Mestre Herrera, y per haver dit Herrera dit que era perjuhny de la obra no estarhy, y haver dit lo mateix Mestre Agusti Llinas que posant les dulzaynes es descomponia tota la obra.

Lo Sr. Majordom dix Idem que el Sr. Justa. que les Dulzaynes de ma dreta queden en parer de la vila que (Fol. 509 r°) es fermen los capitols nous, y done finansa Mestre Agusti con que sen vacha a Tortosa.

Jaume Barrachina Idem pero que sols se donen deu lliures.

Jaume Polo Idem que el Sr. Majordom.

Patricio Querol dix que lo orgue se estiga con esta ara y que no se li cosa del primer concert.

Joan Antoni que es del parer del Sr. Majordom.

Joseph Sorribes Idem, y que pera el registre nou se li donen deu lliures.

Cristofol Sentapau dix que es fassa conforme de son principi esta capitulat.

Joseph Cortes Idem.

Gabriel Gil Que sols pose les dulzaynes de ma esquerra, y per lo registre ha de posar que no se li done cosa, y que vacha per la falta de les dulzaynes de ma dreta.

Gabriel Eximeno Idem.

Gerony Figols Idem que lo Sr. Syndich.

Per lo que fonch resolt que lo dit Mestre Agusti llinas fassa la obra del orgue conforme esta se son principi capitulat, y conforme esta ya resolt en la determinació de 27 de Sette. proppassat.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XI

1703, gener, 17. Cinctorres.

Es delibera sobre la col·locació en l'orgue de les dolsaines i el nasard.

Fol. 512 r°: «Dicto Die. Fonch propposat que en la assignacio del orgue que lo Syndich tingue contra Mestre Agusti llinas se ha declarat no tenir lloch de Justicia la demanda del Syndich contra dit Mestre acerca de dit orgue, y de deure posar les dulzaines segons caps. per raho de no estar fermades de dit Mestre, y que sempre pareixia proporcionat que espregues lo temperament de que pose la mitat de les dulzaynes, y lo registre del nasart.

El Sr. Justicia diu que es donen deu lliures a Me. Agusti a mes del primer concert ab tal que pose les Dulzaynes de ma esquerra, y les 29 flautes del Nasart segons los nous capts. del nou concert.

Lo M. Joseph Figols Idem.

Lo Sr. Jurat Ripolles Idem.

Lo Sr. Jurat Polo Idem y que de huy avant cesse lo Magisteri a Me. Pallares, y que es busque Mestre.

El Sr. Joseph Sorita que ya ha votat en los altres Consells acerca del orgue.

Lo Magnífic Gaspar Albalat dix lo mateix que lo Sr. Justicia que a Me. Pallares li cesse lo magisteri, y que sen busque Mestre, y que Me. Pallares pague les 19 Ls. que ha cobrat de la Vila per lo gasto del organiste y en cas que no vinga Mestre Agusti a fer este nou concert.

Jaume Polo Idem que lo Sr. Gaspar Albalat.

Joan Antoni que a Me. Pallares se li lleve lo magisteri, y que lo orgue el fassa posar segons los Capítols que dit Me. Pallares mostra al Consell.

Pasqual Gramuntell que cumplixca Me. Agusti los capts.

(Fol. 512 r°.)

Joseph Cortes Idem que Pasqual.

Joachim Antoli del vot del Sr. Justicia.

Joan Carceller del vot del Sr. Gaspar Albalat.

Pere Sentapau Idem.

Joseph Sorribes que ya ha votat en los altres Consells que se ha parlat del orgue a que es refir.

Julia Franch del vot del Sr. Justicia.

Miql. Climent del vot del vot del Sr. Syndich.

Gerony Figol Idem.

Gabriel Gil Idem que lo Sr. Syndich.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XII

1703, febrer, 2. Cinctorres.

S'acorda deixe el magisteri de la localitat Mestre Josep Pallarés.

Fol. 512 v°: «Die II Febrer 1703 sobre lo Consell de si Me. Joseph Pallares ha de continuar en lo magisteri, y sobre la conducta este demana per tres anys mes lo Sr. Justicia que acabe Me. Pallarres lo Any del magisteri, Joseph Figols Idem, Miquel Ripolles Idem, Joseph Polo Jurat que cesse lo Ms. Joseph Sorita que acabe lo any. Gaspar Albalat dix que attes y considerat que el R. Me. Pallares en lo con-

cert del orgue ha engañat a la vila en 45 ls. y aixi mateix ha engañat a la vila en haver firmat los capítols en nom del M. Agusti llinas sense tenir orde de aquell com aixi ho confessa aquell medio iuramento en la assignacio que es tingue entre aquells davant lo Magnífic Justicia de esta vila, y attenent que lo dit Me. Pallares conduyt mesos que te lo Magisteri enjamay ha fet Doctrina ni assistir a la escola ningun mati, ni ninguna vesprada de octaves, per haver de asistir a la Iglesia, pero so diu, que no assentix que se li dono lo Magisteri per temps de tres anys conforme ho demane en son memorial, encara que servixca de bades, sino que de huy en avant, y cesse lo magisteri, y los Srs. Jurats que busquen mestre.

Lo S. Antoni Sorolla que es busque Mestre de huy avant.

Macia Guardiola Idem.

Jaume Polo Idem.

Patricio Querol Idem.

Pere Sentapau Idem.

Joaqchim Antoli Idem.

Joseph Sorribes que acabe lo any.

Joan Antoni que cesse lo magisteri a M. Pallares de huy avant.

Josep Cortes Idem que los (¿.....?).

Miquel Climent Idem.

Joan Carceller Idem.

Per lo que se determina que cesse desde huy lo Magisteri a Me. Joseph Pallares, y que los Sres. Jurats fasssen diliga. si es trobara Mestre pera chichs y orgue.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XIII

1703, abril, 29. Cinctorres.

El Consell determina que es el que Mestre Agustí ha de posar en l'orgue.

Fol. 514 v°: «Dicto Die. Fonch propposat per dit Magnífic Jurat en cap que Mestre Agusti llinas havia ya vengut a concluir lo orgue segons lo ultim concert, pero que per posar les dulzaines es cosa forta, y poch profitosa tornar a desfer lo orgue, y que de ningun modo entrara a desferlo mentres que la vila no li done los pertrets necesaris, y li paguen tots los perjuhyns, que per malicia, o, cas fortuit es seguira y que solo pagara los perjuhins que per culpa sua es faran, y aixi mateix fonch propposat que lo organiste fa lo orgue del forcall diu seria de molta consequencia posar en lloch de les Dulsaynes tres cornetilles, o, trompetilles castellanes, pera la ma esquerra dels clarins en que consonara, y que posara dit Registre en 20 Ls. y les dulsaynes velles que yavia en lo orgue de la present vila, y de dites 20 Ls lo S. Don Antoni Costa 5 Ls. y li fara el gasto sols se fassa registre de tanta consequencia, y fonch determinat que per les deu lliures Mestre Agusti pose los 29 caños del ultim concert, y fassa lo que puesto, y registre pera posar les trompetilles castellanes, y que a ..... se li done per la present vila 15 Ls y les Dulsaynes velles per fer y posar les Trompetilles les quals haja de pagar asta fira de Morella primera, y que es reve la caixa dels ecos.

A. H. M. Cinctorres. Id.

XIV

1703, maig, 26. Cinctorres.

S'acorda admetre com a mestre a Agustí Moles, de Mirambel.

Fol. 515 r°: «Die 26 Maji 1703.»

Fol. 516 r°: «Dicto Die. Fonch propposat per dit Magnífic Jurat en cap que lo Mestre Agustí Moles de Mirambell demanava la conducta del Magisteri de Chichs, y orgue de la present vila ab salari de huytanta lliures en ultima resolucio franch de totes sedes, y casa franca, y fonch per la major part de dits Magnífics Srs. que es done la conducta al dit Mestre Agustí Moles ab lo dit salari de huytanta lliures, franch de totes sedes, y casa franca, y per temps de tres anys ab tal que haja de estar assistente chichs en la escola dos hores de matí, y dos hores de vesprada, y que haja de tenir doctrina tots los Dumenches de haver dinat y no de altra forma.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XV

1705, juliol, 5. Cinctorres.

Es concedeix la plaça de mestre a en Antoni Boix, de Gandesa.

Fol. 537 r°: «Die V Julii MDCCV.»

Fol. 537 v°: «Dicto Die. Fonch propposat per dit Magnífic Sr. Jurat en cap un memorial de Antoni Boix mestre de chichs y orgue de la vila de Gandesa en que demanava lo magisteri de la present vila per salari cada any de 90 lliures, y fonch resolt per dits Magnífics ço es per lo magnífic Joseph Montargull Justicia, que se li done la conducta y magisteri de la present vila al dit Boix per un any y per salari de 80 lliures.

Lo Magnífic Joseph Sorita, Idem.

Lo Magnífic Joseph Polo que se li done a dit Boix la conducta per 70 lliures, o per 75 lliures sens vagaches.

Antoni Sorolla que se li donen 80 lliures sens vagaches.

Lo Magnífich Josep Sorribes que se li donen 80 lliures y vagaches.

Joseph Figols Idem.

Miquel Gil que en consideracio que el Mestre Hiores (¿?) ha donat informes de la calitat del Mestre Boix y sa bona aplicacio que se li donen les 80 lliures o lo que es puga ajustar menys = Jaume Barrachina que se li donen 70 lliures de conducta = Pasqual Gramuntell Idem que el Sr. Justicia = maciá Guardiola Idem = Joan Antoni Antolí Idem = Pere Barrachina Idem = Joan Carceller Idem = Juliá Franch Idem = Gabriel Eximeno Idem = Joan Antolí Idem = Gerony Figols, que es suspenga el concert asta San Miquel de Setembre. Per lo que fonch resolt per la major part de dits Magnífichs Señors que es done lo Magisteri al dit Antoni Boix per temps de un any y per salari de huytanta lliures, ab pacte que lo día de Sant Vito, lo día de Sant Pere Apostol, y de Sant Joachím haja de tenir cantoria en la Parroquial de la present vila tant que tinga en la present vila Persones pera cantar, com que no les haja a sa costes, y que si no porta (Fol. 538) cantoria y persones pera cantar en tot cas la vila puga fer portar cantoria competent a costes del dit mestre, que haja de tenir tot cuydado en la enseñansa dels chichs, y sa creansa y bons costums amostrantlos la doctrina cristiana, y que tots los Domenjes com no ocu-

rixca altra festa haja de explicar als mig dies la dotrina cristiana en la Iglesia de la present vila un rato cada dumenje, com ans se acostumava, y que en tot lo que convinga a son exercici se haja de portar be, y ab tot cuydado a coneiximent, y satisfació dels Sres. Jurats y Consell, y que se li donen quatre vagaches pera portar les carregues casa de davant la confraria de la vila pera sa habitacio, y frnch de totes sedes y peches de vila.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XVI

1682. Abril, 12. Cinctorres.

Davant la proposta de que el Mestre Nicola se'n vaja a Benassal o a Vila-Real, es fa amb ell un nou contracte.

Fol. 101 r°. «A 12 del mes de Abril de 1682 feu relacio Juan Royo (¿?) nuncio ell huy haver pregonat consell general a la sala de la vila de la present Universitat de Cinchtorres demt (?) y provisio dels Señors Domingo Borras Justicia, Pere Casanova, notari y Miquel climent major Jurat de dita Universitat de Cinchtorres y fonch proposat per los sobredits Jurats als consellers infraescrits que Juseph nicolau mestre de chixs acaba lo any de sa conducta y que veyen si el volen conduhir per que el demanen a la vila de Benasal y en Vilareal si al cas no el conduhixen y que demana de conducta que la gen de conduhir pera temps de tres anys o sis anys y demana de conducta 80 lliures de cada any.»

(Segueix la relació de cada assistent i el seu vot.)

Fol. 102 r°. «Y fonch determinat per la major part dels damunt dits Vots. que Juseph nicolau mestre de chixs se conduhixca pera temps de sis anys contadors del primer del mes de Juliol primer vinent del present any 1682 y que se li aya de donar de conducta per quiscum any 60 lliures y tres cafisos de forment y casa franca y que en pena de 50 lliures ayxí per la part de la vila com per part del mestre ayen de pagar sempre que no iaga causa llegitima ayxi de la una part com del altra ab que tinga obligacio de portar lo rellonge, tocar lorgi y haver de mostrar la doctrina tots los dies de festa y amostrar de escriure y cantar y de tot lo necessari que tinga obligacio de fero com ayxi se aya determinat en lo primer consert y en lo segon consert.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XVII

1683. Març. 24. Cinctorres.

El llicenciat Josep Nicolau es contractat novament, davant la possibilitat d'anar-se'n a Morella.

Fol. 115 r°. (Margen): «Mestre». Texto: «A 24 del mes de mars 1683 se tinguè consell a la sala de la Vila de la present Universitat de Cinchtorres y fonch proposat per Pere barrachina y Joseph figols, Jurats de la present Universitat de Cinchtorres als consellers infra escrits que Joseph nicolau mestre de chixs no obstant questa conduhit pera temps de 6 anys conforme la determinacio posada, y com al present li a eixit una comunitat a la Vila de morella en esta forma que li donen un benifet y la capellanía y que ayxí demana que si acas li volen afexir a la conducta 2 cafisos forment y 5 lliures que nos moura y se estara mentres la vila voldra que vindra a ser tota la con-

ducta 65 lliures y 5 cafisos forment y per so sels notifica y es conduhira en lo que demana u no.

(Segueix la relació de tots els consellers i el seu vot.)

Y fonch determinat per la major part dels damunt dits consellers de que se li afiege a Joseph nicolau mestre de chixs 2 cafisos 6 b forment ademes del que se li donava que tot fara suma de 60 lliures 5 cafisos 6 b. forment ab que aja de conduhirse pera temps de 12 anys contadors del primer de Juliol propasat de 1682 que aga de obligar a mantenir la dita conducta conforme la determinacio pasada.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XVIII

1700. Novembre. 7. Cinctorres.

S'accepta al llicenciat Joan Grau, de Tronchon, com a organista i mestre d'escola de Cinctorres.

Fol. 482, rt°. (Marge) «Mestre). Text: «Anno a Domini navitivitate MDCC die vero titulato septimo mensis Novembrii es celebra Consell General en la Sala Conciliar de la present vila de Cinchtorres en que assistiren los Senyors Magnífichs Joseph figols Lochtinent de Justicia, Antoni Sorolla, Gabriel Guardiola, Joan Carceller, Patricio Querol, Jurats, Jaume Barrachina, majordom, Jaume Polo, Syndich, Gaspar Albalat, Gabriel eximeno, Maciá Guardiola, Joan Climent, Joseph Polo de Antoni, Christofol Sentapau, Pasqual Agramuntell, Fael (¿?) Gil, Joan Antoni Antolí, Joachim Antolí, Dre (¿?) Sentapau, Juliá Franch, Miguel Climent, Joan Sorita, y Joseph Sorribes tots consellers de la present vila de Cinchtorres convocats a lo que (¿?) fonch propossat per lo Sr. Magnífich Antoni Sorolla vacara el magisteri de esta vila, de que havia (Fol. 482 vt°.) necessitat de provehir, per lo que digue haverse presentat Pere Ballester de Benicarló, y el licenciado Joan Grau de Tronchó, y per los dits Magnífichs fonch determinat que es donás, com ab tot effecte donem dit magisteri, y conducta de mestre, y Orgue al dit licenciado Joan Grau de Tronchó per temps de un any ab obligacio de haver de pagar les sedes de Barber, y Dotor, pothecari, y fornache, franch de les demes sedes, y obligacio de assistir present estant a la escola del chichs ço es tres hores de mati, y tres (sic) hores de vesprada, de matí de huyt a onse, y de vesprada de dos a cinch (sic), y que haja de correr a son conte la cantoria del dia de S. Pere Apostol, y del dia de S. Vito patrons de esta vila, lo qual així fonch votat y determinat per dits Magnífichs, confessant esser la major part de dit Consell. Y tambe ab obligacio de explicar la doctrina Christiana als Chishs los dumenjes en la Iglesia, y apañar el relonge, y tocar lo horgue en tots los dies acostumats, y cumplir totes les obligacions que han tengut los mestres anteriors donant de salari a dit Mestre seixanta lliures moneda de Valencia pagadores tot any ço es ab tal que haja de pendre 4 cafisos forment al preu corrent.» Rubrica: «Polo notari et Scriba.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XIX

1701. Setembre. 5. Cinctorres.

Grau proposa d'anar-se'n a Villarluengo; se li renova contracte a Cinctorres.

Fol. 497. (Marge) «Mestre». Text: «Die V Septembre 1701. En la

sala consiliar de la casa de la present vila de Cinchtorres presenhynt prego publich fet per los puestos acostumats de la present vila per Miquel Royo Ministre es celebra consell General en lo qual se propposa per lo Magnífich Joseph Sorita, Jurat en cap, que Joan Grau Mestre de la present vila lo havien convidat en la conducta de la vila de Villarluengo, la qual no havia volgut admetre fins tant vera si ses Magnificencies li donarien lo Magisteri per huytanta liures cada any franch de totes sedes excepto fornatje, que ses Magnificencies delliberassen lo mes convenient.»

(Segueix la relació de cada conseller i el seu vot.)

Fol. 497 vt°. «Per lo que per la major part fonch determinat que es done la conducta del Magisteri de Chichs, y orgue de esta vila a dit Joan Grau per temps de tres anys contadors del dia que acabara lo any y ab conducta de Seixantacinch liures moneda de Valencia cada any ab tal que haya de pagar les sedes del Doctor, Barber, Pothecari, y fornatje, y que la vila busque qui rixga lo relonche. Rept. Polo notari et Scriba. Rubricado.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

XX

1702. Gener. 20. Cinctorres.

El Consell admet a en Tomàs Rives, dolçainer d'Almassora.

Fol. 501 (R°). «Dicto Die font determinat per la major part de dits Magnífichs Senyors que se admeta en la present vila Thomas Rives Dulcayner de Almasora com conste ser home de bona calitat, y que es fassa franch de les sedes de Doctor, Barber, Pothecari, y demés sedes, y peches de vila excepto fornatje quant ni haja, y Dula si te vagatche, y ab tal que cada any haja de tocar dos dies quant los Senyors Jurats manaran de bades.»

A. H. M. Cinctorres. Id.

Àngel organista. Detall d'un retaule gòtic de finals del s. XV, *pintat al temple i oli, que representa a la Verge al seu tron amb àngels músics, i es conserva al Museu Catedralici de Segorb - Castelló. Per la forma de tractar els ropatges, la cabellera i les ales ens recorda el tipus de l'escola flamenca*

Imprempta Nàcher - Miracle, 7 - València-3 Dipòsit legal: V. 1.589-1980